

însă o ideologie specifică, exprimată concret, spre deosebire de ideologia teoretică, exprimată conceptual; noi putem lăuda ca juste ideile puse în gura unui erou, totuși, nu vom declara pe autor artist, dacă ideologia sa n-a devenit creație". E locul să arătăm că unele reproșuri la adresa pătrunderii ideologicului în teritoriul estetic vizau, nu incompatibilitatea artei cu ideologia, cum susțin teoriile puriste, iraționaliste, ci prezența neasimilată, neincorporată organic, a fondului ideologic în structura valorii artistice. Tocmai de aceea, faptul că unii se prevalează de exagerările unei perioade revoluate pentru a se menține în sferele „pure” ale esteticului, propăvăduind o dezideologizare a artei, o „eliberare” a ei de fermitățile și cerințele ideologicului, este egală cu abaterea creației de la rosturile și menirea ei principală, cu dezertarea artistului din fața marilor probleme ale vieții, ale destinului uman. Ce înfriurire ar mai putea exercita atunci arta asupra conștiinței oamenilor, cum le-ar putea modela profilul moral și întări încrederea în viitorul progresist al omenirii, dacă conținutul ei de idei ar fi redus sau confuz, dacă mesajul său ar fi minor, difuz, lipsit de suflul militantismului, care a animat întotdeauna societatea, pe drumul ei ascendent? Asemenea „artă”, asemenea „creații” s-ar transforma într-un joc gratuit, în simplu divertisment golit de fiorul adine și tulburător care răscolește conștiințele, de elanul care îndeamnă la acțiune, la luptă pentru transformarea societății, sporind încrederea omului în puterile sale creatoare, în perfectibilitatea morală a lumii. Nu, arta nu a fost și nu va putea exista niciodată în afara zonelor de iradiație ale ideologiei! În toate timpurile, arta mare, arta autentică s-a întemeiat și a pus în mișcare idei esențiale, majore, izvoarele sau puternic influențate de ecourile bătăliilor ideologice, de confruntările permanente dintre teoriile care angajau soarta și energiile întregii societăți. Caracterul progresist sau retrograd, de preaslăvire sau de denigrare a capacităților demiurgice ale omului, de apreciere a demnității și libertății umane sau de asuprire și batjocorire a lor, exprimat de aceste orientări ideologice, și-a pus amprenta decisivă asupra mesajului și substanței de idei a artei, asupra formei de reflectare artistică, imprimându-i un anume unghi sau altul, de interpretare și evaluare a fenomenelor abordate. Cu sau fără voia lui, artistul este obligat, prin natura artei sale, să întreprindă o reflectare selectivă, interpretativă a realității, să adopte o anumită atitudine față de cele zugrăvite, să facă deci opțiuni cu caracter ideatic, al căror efect se resimte cu limpezime în orice operă cu adevărat valoroasă. Sublimată și metamorfozată în procesul creației, ideologia, concepția despre lume a artistului, acționează din interiorul artei, înfriurindu-i fertil puterea de pătrundere către esența și adevărurile vieții, către descifrarea angrenajului social în care omul trăiește, direcționându-i scopurile și eficiența specifică în ansamblul activităților umane. Ideologicul explicit al creatorului și implicit al opereii, care în cazul parti-nităților noastre coincid, nu provine din sfera nonesteticului, nu este un fenomen alogen construcției artistice, ci rezultă din însăși forța ei de cunoaștere și transformare, din atitudinea sa activă, partizană, polemică față de lumea reală, din implicarea ei în toate celele vieții sociale și individuale, din vocația umanistă, progresistă a adevărilor sale.

Stăruitorul apel, adresat cu amintitele ocazii, la ridicarea nivelului ideologic al artei, la exprimarea, într-o largă diversitate de stiluri, genuri și maniere de creație, a concepției ideologice a partidului nostru, la situarea mai fermă a creatorilor pe pozițiile filosofiei revoluționare a materialismului dialectic și istoric, se constituie astfel ca un generos îndemn la ridicarea calității artei din țara noastră, la ancorarea ei în solul realităților naționale, care-i asigură durabilitatea în timp și recunoașterea în universalitate. „Numai o literatură care își trage seva din izvoarele poporului nostru, din forța și vitalitatea poporului nostru, din construcția socialismului va fi o literatură viabilă, va rămâne și va deveni o literatură cu adevărat clasică”, preciza șeful statului, constatare ce se răsfringe cu aceeași îndreptățire asupra întregii creații originale.

Experiența istorică, pilduitor confirmată de realitățile contemporane, a scos în evidență adevărul, axiomatic, că între ideologia progresistă și arta umanistă există o permanentă sincronie, o reciprocă influențare. Nu numai ideologia exercită înfriuriri multiple asupra creației, ci și arta, la rândul ei, devine un factor elevat de propagare a ideologiei, de sporire a posibilităților ei de pătrundere în mase, de mai convingătoare forță de propagare, de surprindere a direcției de mișcare a evoluției istorice. Vizionari realiști, scrupuloși ai viitorului, marii artiști și-au înscris creațiile pe făgașul necesităților sociale, au visat la o lume mai bună, mai dreaptă și mai frumoasă. Cu toată tăria s-a arătat că artei și literaturii din țara noastră

(continuare la p. 15)

făcut-o în lumina de aur a gândului nemuritor moștenit și de români în spațiul lor filozofic, milenar. (**Convorbire cu scriitorul Mihnea Gheorghiu**, România literară, nr. 27 din 3 iulie 1980).

Să observăm încă faptul că în compoziția epică a scenariului se impune dimensiunea **mitică**, căci — așa cum precizează însuși autorul — „miturile nu sînt reprezentări onirice, ci imagini — doar pe jumătate misterioase ale realității re-povestite de fantezia rapsodului popular” (ibidem). Corelația dintre realitate și spiritualitate e astfel asigurată pentru epoca redată în opera literară.

În finalul acestui sumar tablou, ce reflectă dinamica vieții îndepărtatelor populații trace și momentul istoric al înființării statului dac, e locul să amintim și alte contribuții dramatice cu același obiectiv. Din relatarea criticului și istoricului literar Stelian Vasilescu (**România literară**, nr. citat) aflăm despre reprezentarea piesei **Soare de andezit** de Emil Poenaru și M. Raicu la Teatrul de Nord din Satu-Mare. Jucată încă cu un deceniu și jumătate în urmă la Brașov, fără a avea ecoul cuvenit, dar dovedind reale calități artistice, ea își concentrează acțiunea în jurul primului an de domnie a regelui Decebal, în care eroul este nu

numai „iscusit în înfăptuirea planurilor de război”, dar și un mare conducător, ce prevede desfășurarea ulterioară a evenimentelor militare, pregătindu-se în întîmpinarea lor.

Burebista rămîne eroul central al pieselor consacrate rememorării datelor referitoare la marele eveniment istoric milenar recent aniversat. Astfel, fragmentul din piesa lui Paul Anghel, **Regele descult** (publicat în „România literară”) indică o operă poetică, în care faptul istoric și elementul mitic sînt puse în lumină cu acea penetrație filozofică obișnuită dramaturgului, care subliniază sentimentul persistenței și eroismului vechilor popoare traco-dace pe teritoriul României de astăzi. De altfel, sentimentul demnității și al existenței libere al dacilor caracterizează și lucrarea dramatică **Sacul** semnată de Dan Mutașcu. Dacă la acestea se adaugă piesa **Burebista** de Radu Georgescu, reprezentată pe scena Teatrului dramatic din Botoșani, precum și unele scenarii televizate, sîntem în măsură să constatăm că dramaturgia originală a ultimului an a urmărit a pune creația teatrală în slujba adevărului istoric ce confirmă continuitatea poporului român în spațiul geografic și politic al țării noastre.

(continuare de la p. 2)

le revine înalta îndatorire de angajare fermă, plenară în strădaniile noii orînduiri, de înlăturare a mentalităților vechi, perimate, de combatere a concepțiilor retrograde, idealiste, obscurantiste, a manifestărilor care duc la degradarea și înjosirea demnității umane, cerîndu-se artiștilor, precum și forurilor de îndrumare a creației, să depună eforturi și mai mari pentru promovarea noului, pentru înaintarea societății noastre pe drumul civilizației socialiste și comuniste. Rezultatul bătăliei dintre aceste viziuni, practic, dintre două lumi opuse, este condiționat de capacitatea ideologică și de forța artistică a creațiilor estetice, de unitatea și fermitatea ideologică a făuritorilor de frumos, de puterea obștei lor de a depăși micile disensiuni, în vederea înmănuncherii tuturor energiilor creatoare, spre realizarea acestor nobile și mărețe idealuri.

Societatea noastră, condițiile materiale și spirituale pe care le oferă, climatul de înaltă principialitate comunistă, de neîngrădite posibilități de afirmare a tuturor talentelor, formează cadrul larg, stimulativ, de înflorire a artei românești, de participare a slujitorilor ei la întreaga activitate social-politică a țării, de confruntare a valorilor estetice autohtone cu tot ce s-a realizat mai de preț pe plan universal. În simfonia artelor, prestigios reflex al simfoniei realităților socialiste, teatrului îi revine un rol de maximă importanță în lumina imperativelor de astăzi. Artă de substanțială încărcătură ideologică, cu o forță uriașă de influențare a maselor de spectatori, teatrul este cea mai percutantă cronică vie a istoriei unui popor, oglinda fidelă a vieții sale, tribuna de afirmare a specificului său național, de dezvoltare a contactelor cu circuitul de valori mondial, de gloriificare a trecutului și de prevedere a viitorului. Misiunea sa transformatoare, de adîncă implicare în destinele poporului, de cunoaștere a vieții și de propagator al adevărului, de militant pentru umanism, pentru o nouă condiție socială, onorată cu superioară măiestrie artistică și neîntălmîrit devotament civic și profesional, beneficiază de reverberațiile de amplă rezonanță ale ideologiei noastre, științifică în fundamentările sale, patriotică prin ancorarea în realitățile românești, progresistă și umanistă prin vocația ei militantă, deplin încrezătoare în triumful dreptății și progresului social.